

# CURIOSITATS DE CATALUNYA

(setmanal)

Redacció i Administració:  
Barcelona. - Riera Alta, 61

## P R E U :

Número corrent . . . . .	25 cèntims.
Subscripció semestral . . . . .	6 pessetes.
Subscripció anual . . . . .	10 pessetes.



## S U M A R I

Cancell, pàg. 66. - Nostra Premsa, pàg. 68. -  
Fes-li un nus a la cua, pàg. 72. - Evocant  
la personalitat de Guimerà, pàg. 77 - Un  
català per terres aragoneses, pàg. 79 -  
Nit d'argent, pàg. 81. - De la nostra histò-  
ria, pàg. 82. - Les muntanyes de Catalu-  
nya, pàg. 86. - Fets històrics, pàg. 90. -  
¿Què és això?, pàg. 90. - De la col·lecció  
d'aquarel·les catalanes, pàg. 91. - Catalans  
notables, pàg. 92. - Jocs de paraules,  
pàgina 95. - Entreteniments Instructius,  
pàgina 96.





C A N C E L L

## *Rememorant el nostre Angel Guimerà*

**G**IREM, si us plau, volguts llegidors, el nostre esguard enrera. Un any, dos, cinc, deu, fins a tretze. Ens trobem, doncs, a l'any 1924 i, precisament, per aquest mateix temps i data, pel juliol, el 17.

De temps que Don Angel, el nostre gran Guimerà, estava delicat de salut. Feia uns dies que, malalt de consideració, s'havia allitat, i per bé que hom temia per la seva vida, sorprengué vivament la nova del sobtat i ràpid desenllaç, el qual tingué lloc, precipitat per un greu atac d'urèmia, a un quart d'una de la tarda del 18 de juliol del 1924. Demà, doncs, s'acomplirà el tretzè aniversari.

Angel Guimerà havia estat President de la «Unió Catalanista», de l'«Ateneu Barcelonès», Mestre en Gai Saber, Cavaller de la Legió d'Honor... Catalunya perdé el seu més gran poeta, el poeta símbol de la terra catalana.

Fou, llavors, quan la funesta Dictadura d'en Primo de Rivera somniava en aixafar el catalanisme, en el bell començ del regnat d'aquell dissonant govern militar que durant set anys ens tingué oprimits, quan el poble, colpit per la infausta nova, fortament



adolorit, ferit en la seva entranya més viva, mostrarà palesament, amb silenci, a la quieta, quins eren els seus ideals, els seus sentiments, les seves ambicions.

Era una gernació imponent, tot un poble en massa, el que volgué acomiadar-se del poeta en el seu llit de mort, en aquell llit resplendent d'un foc sagrat, arborat, en aquella hora pòstuma, pels plecs de la nostra preada ensenya catalana. Per aquella diminuta escala que conduïa al domicili de l'il·lustre finat, per aquell estret carrer d'en Petritxol i Plaça del Pi, fou tot Catalunya qui passà i traspassà amb els ulls plorosos i l'ànima oprimida.

L'acte de l'enterrament fou quelcom insospitat, que és necessari haver viscut, haver presenciat, per a fer-se'n càrrec degudament. Pot dir-se, sense eufemismes de cap mena, que Catalunya tota es mobilitzà per tal d'assistir al sepeli del genial autor de «Terra Baixa», de «La Santa Espina», de «La sardana de les monges»...

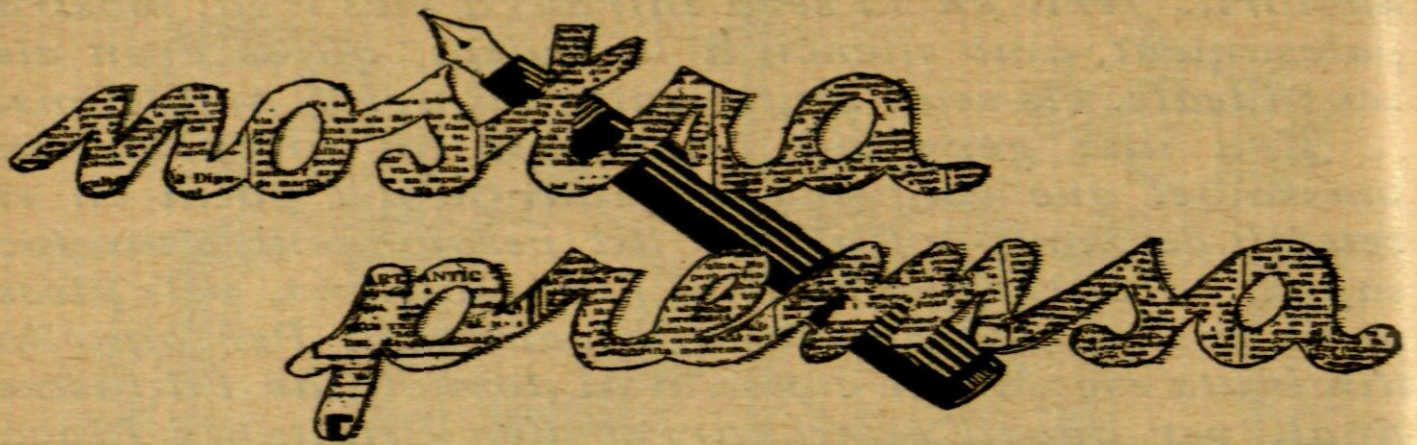
Llavors, els catalans, tot retent tribut al cos inanimat del dramaturg, del poeta, tot acompanyant les despulles, aquelles despulles estimades que per ésser-ho romanien embolcallades amb la bandera catalana, patentitzàrem fins a quin punt arribaven els nostres ideals catalans. Primo de Rivera deia haver solucionat la qüestió del catalanisme, i, en canvi, a l'any escàs del seu regnat, es trobava de ple en la més gran manifestació, manifestació de dol, però catalana per excel·lència, que venia a contradir-lo.

Han transcorregut tretze anys. Guimerà, però, no ha mort. El seu record, viu i viurà en nosaltres mentre quedi un alè de vida. Les seves obres, les seves poesies, els seus articles patriòtics i periodístics, els seus discursos amarats d'aquell catalanisme racial, faran que no l'oblidem.

Cada anyada, en arribar la data del seu aniversari, cadascú de nosaltres, el rememorarem. Llegirem força els seus escrits i tot repassant-los una vegada més, ens recordarem d'ell, tot endreçant-li un pietós record, petit tribut de la nostra gran admiració i estima.

FREDERIC BALLIRANA.





## *Premsa Barcelonina Vuitcentista*

XIII

*Any 1865*

**U**N TROS DE PAPER.—Després de 22 anys d'estar la nostra ciutat sense veure publicar cap periòdic escrit en la nostra llengua, puix des de l'any 1843, en el qual va aparèixer «Lo Verdader Català», no havia sortit cap més publicació catalana, arriba l'any 1865, en el qual, per iniciativa de l'Albert Llanas i amb la col·laboració editorial de l'Innocenci López, és fundat el periòdic «Un Tros de Paper», publicació remarcable per haver sapigut reunir en les seves pàgines les millors signatures del seu temps i per haver donat al periòdic un to humorístic sa i de bona llei.

Abans de publicar-se el primer número d'aquest periòdic, va ésser repartit al públic un «Prospecte» en el qual llegim que «Un Tros de Paper» té per objecte «distreure als qu'el llegescan. Podrà ser també que fins arribi a ferlos riure, però d'això no'n responèm... se publicarà en català del qu'ens darà la gana... Si sabèm alguna cosa en francès que creguèm que fàssia riure, també la publicarem. Lo mateix dihem del anglés, alemany, grech, etc. Lo qui no ho entenguí que ho pregunti a un que ho sàpia y si no coneix ningú, que vingui a la redacció y molt serà que entre ell y nosaltres no'n treguem l'aigua clara... A més dels idiomes indicats, si per casualitat sabèm alguna cosa en castellà que pugui fer riure, també la publicarem. Tenim un conegut nostre que ha estat



més d'un any a Madrid, que dóna gust de sentirlo.. De vegades fins hi haurà ninots».

El dia 16 d'abril del 1865, va veure la llum el primer número de «Un Tros de Paper», periòdic quinzenal fins el número 5, desenal el número 6 i setmanal des del número 7. Consta cada número de 4 pàgines, tamany 440 X 325 mm., a tres columnes. El preu de cada número era d'un ral, i per subscrip-

Número I — BARCELONA.

Preu i ral.

Dimenge 16 Abril de 1865

Surtirà cada vegada que serà plé.

Valdrà... lo que n' puguem traurer.

ADMINISTRACIO

Plaça del Mir, 19.



ADMINISTRADOR

Gonzalo Casas.

## UN TROS DE PAPER.

### UN SUSCRIPTOR Y JO

Suscrites. — (Home) ¿ quant costará cada tro de paper?

Jo. — De seguida que serà plé.

1. — Quant venirà?

2. — Així no té cap gracia. Jo tindrà cada tro un ventí al mes i jo té d'altre tro un ventí al mes i encara no ho veu res.

3. — Veutó tot ho trova plé: no puc pas per fer un periòdic no hi ha mes que anar a casa i imprimir y ja veu.

4. — En un mes no poden fer moltes coses.

5. — Si tot ho heu fet de fer ja, sento y heu; però entre lo governador civil, l'almirall, el corregidor, el diputat, el grabador y lo telegraf no he pagat col·lectiu fins avuy.

6. — ¿T cada vegada venirà el mateix?

7. — No, home, no. Així no passa més que lo primer número; no cap encarrilat, no hi ha res mes feliç.

8. — Ah tot veu, encara no m'he dit cap mentida.

9. — Donat mateix, si no hi ha res de nou.

10. — ¿Que l'encantó a casa?

11. — Si encara, lo rebu per encara, però veutó no he de pagar res.

12. — ¿T quant valdrà aquest número?

13. — Un ventí.

14. — M' sembla que no car.

15. — Si no l'ha vist, com pot dir si es car o barata. Hi ha de grabar y una litografia; una impressió d'altre i un paper que una hora no s'atura.

16. — ¿Be, veutó ja lo veutó y li veutó a dir si m'he agradat o no.

17. — (Alceu) venirà!

### ADVERTENCIA.

En com, aquell que d'últims dies que varem publicar lo propòsit ja m'he plègit encara de una altra manera del mateix y fins de 1865.

Lo que venia que en qualsevol cas que tot-hora té moltes per trocar de cap a las paraules, seria ben rebuda una publicació que tingues per objecte principal lo d'informar als seus lectors, però no podiam may previndre lo que m'he trobat.

No perdonarem sacrifici, gasta ni diligència per correspondre als que tanta confiança han tingut ab nosaltres.

Lo dibuix, impressió y paper d'aquest primer número, son una prova de que nosaltres no tenim ab necessitat.

Tindrà tanta simplicitat, continuarem ab aquesta feua assistida, perquè a pesar de tot encara m'he quedat un bon benefici. No feriam pas altre cosa. Qualsevol sea veja a Amèrica a expiar la pell.

Podriem ampliar lo periòdic explicant lo que feriam y lo que desitjarem de fer, però som molt de parlar y mare y per lo tant nos atencim dels fets que de les paraules.

Als propòsits que encara de nosaltres, han convingut a comentar los subscriptors, los donem las gracias.

Tot als qui hem enviat prospectes ho han fet, sense en, que encara des estar cromat per alll de Caracolis. Nosaltres som molt moltes que ell, no son veugetes y encara que all no s'ha ocupat ara de nosaltres, nosaltres de tant en tant nos ocuparem d'ell.

### FESLI UN NUS A LA CUA

Molta dels nostres lectors y fins pot ser lo que dit a l'encarregat senyor Bando ignoran l'origen d'aquesta expressió que tan se usa en català. Nosaltres encara no m'he dit lo que és, però perquè las diem, no hem volgut un moment en publicarho, encara que los nens ho contan en grup de penes.

Hi havia en Barcelona un americà que sempre que li anaven a demanar un consell per qualsevol assumpte, contestava feliç an nos a la cua. Lo fer en nos en una cua li havia servit la vida y així es que aquesta idea no se n'hi podia anar may de la barretina.

Quant aqueix senyor carregat de prosa fuesse tornat d'Amèrica m'he va passar una d'aquelles de padre y may senyor mio, que ell mateix contaba tot sovint d'aquesta manera.

Feya ja set setmanes que no veiam més que col y aigua, quant varem dividir lo cost. Al veurem m'he va entrar un dinstingit tros de col y aigua.

De seguida que ho veig dir al capdell, ell mateix se va ofedir a acomplir-lo y col·lectiu a la llarga que anava a la cua a fer aigua y ben preparat ab provisions solides y líquides per ferhi un bon brand, varem saltar al seu temps en terra. Per casualitat a una de las lites que el habien d'omplir d'aigua se li va col·lectiu lo tap, de modo que quedant buit la van deixar abandonada a la pleujá los marçlers.

Lo mes company y jo, després d'haber menjat una canolla, varem buscar un tros de paper per clavarhi lo viruta.

Encara feya sol y com no hi havia altre varem començar a redrejar la lita.

Ja lo pillarem tota y las cordilles de Nove nos habien experimentat molta formidables, ja

ció costava 4 rals al mes, a Barcelona, i 12 rals el trimestre, a fora.

Fou estampat a les següents impremtes: des del número 1 al 4: Joan Oliveras, carrer dels Escudellers, 57; dels números 5 al 33: Narcís Ramírez, Passatge d'Escudellers, 1, i des del número 34: Lluís Tasso, Arch del Teatre, 21 i 23.

La capçalera de «Un Tros de Paper» és tipogràfica, però va il·lustrada amb un dibuix que fins el número 4 representa la figura d'un pagès, amb barretina i gambeto; des del número 5, un pagès en



actitud d'enraonar, voltat de molta gent que l'escolta; en el número 24, un pagès i gent ballant la sardana; des del número 25, el mateix gravat que el número 5; des del número 32, el mateix del número 24, i des del número 54, repeteix el gravat del número 5.

Els articles publicats en les pàgines d'aquest periòdic, anaven tots ells signats amb pseudònims que corresponien als millors i més populars escriptors de l'època. Els noms que més hi sovintejaven, són els següents: Robert Sanall (Albert Llanas), Pau Bunyegas (Conrad Roure), X. (Robert Robert), Orfaneta de Menargues (Manuel Angelon), Bonaventura Gatell (Eduard Aulés), Josep Serra (Josep Feliu i Codina), Serafí Pitarra (Frederic Soler), Blai Màrfegas (E. Vidal Valenciano), i Lo Sarraceno (Josep M. Torres). També hi col·laboraven Carles Altadill, Anselm Clavé, Antoni Altadill i Manuel de Lasarte. En el número 56, llegim la següent «Advertència»: «De los nou redactors de «Un Tros de Paper» se n'ha separat un, D. Pau Bunyegas. Des de avuy formarà part de la redacció D. Josep M. Arnau, autor de «Lo Pollastre aixelat», «La Pubilla del Vallés» y altres». La il·lustració de «Un Tros de Paper» anava a càrrec dels dibuixants Esteve Llobera i Tomàs Padró, essent els gravats litografiats per Labielle.

Els articles i acudits publicats en les pàgines de «Un Tros de Paper» són una mostra de bon humor i de bon gust, i les llegendes que van sota els dibuixos d'en Tomàs Padró, tenen, la majoria d'elles, molta gràcia. Els redactors d'aquest periòdic demostraren llur enginy, publicant una sèrie de comentaris, acudits i articles, amb motiu del flagell que va patir en aquells temps la nostra ciutat amb la declaració de l'epidèmia del còlera.

Per divergències sorgides entre l'Albert Llanas i en Tomàs Padró, deixà de publicar-se aquest periòdic el dia 16 de setembre del 1866, amb el número 69. En el número 22 del periòdic de la mateixa època titulat «Lo Noy de la Mare», i en una pàgina d'«epitafis il·lustrats per Tomàs Padró», hi llegim el següent, que es refereix a «Un Tros de Paper»:



«Lo recort de sa vida encare dura,  
sempre alegre, trempat y fent xibarri,  
a l'hora menys pensada... a l'altre barri!  
Ell mateix se cavà la sepultura».

«Un Tros de Paper», periòdic ben editat, ben escrit i molt ben dibuixat, va tenir molt d'èxit en el seu temps i avui encara es llegeixen amb gust i fan venir el somriure als llavis la majoria dels acudits publicats en les seves pàgines. Bona prova d'això és que el record d'aquest periòdic ha arribat fins els nostres dies i que molts dels seus articles han estat reproduïts en les pàgines de molts periòdics contemporanis. L'any 1921, amb el títol «Un Tros de Paper», varen aparèixer dos volums formant part de la «Biblioteca Catalana», en els quals, triats per Carles Riba i amb un pròleg de Conrad Roure, s'hi reproduïren nombrosos articles i acudits publicats en aquest periòdic. També l'any 1926, el setmanari barceloní ja desaparegut, «La Campana de Gràcia», va reproduir, en facsímil reduït i en forma de fulletí, la col·lecció completa d'aquest periòdic.

JOAN TORRENT.



Els pobles del Pla de Barcelona i Llobregat, proveïdors de la ciutat gran, consumidora d'aviram, es topaven amb els *burots* que els escorcollaven ignominiosament, com ho poden veure per aquest gravat d'època, en què una senyora, gràcies als vestits d'aquell temps, podia amagar-se alguns capons del Prat... o d'allà on fos.





## *Fes-li un nus a la cua*

**M**OLTS dels nostres lectors i fins pot ésser l'erudit i incansable senyor Bastús, ignoren l'origen d'aquesta expressió que tant s'usa en català. Nosaltres, desitjosos que en dir les coses, sàpiguen per què les diem, no hem vacillat un moment a publicar-ho, encara que els ninots ens costin un grapat de pessetes.

Hi havia a Barcelona un *americanu*, que sempre que li anaven a demanar un consell per qualsevol assumpte, contestava: *fes-li un nus a la cua*. El fer un nus a la cua li havia salvat la vida, i així és que aquesta idea no se li'n podia anar mai de la barretina.

Quan aquest senyor, carregat de *pesos fuertes* tornava d'Amèrica, n'hi va passar una d'aquelles, que ell mateix contava tot sovint d'aquesta manera:

Feia ja set setmanes que no vèiem més que cel i aigua, quan vàrem divisar la costa. En veure-la, em va entrar un desig tremend d'estirar les cames.

De seguida que ho vaig dir al capità, ell mateix es va oferir a acompanyar-me i saltant a la barca que anava a la costa a fer aigua i ben preparats amb provisions sòlides i líquides per fer-hi un bon berenar, vàrem saltar al seu temps en terra. Per casualitat a una de les bótes que s'havien omplert d'aigua se li va enfonsar el tap, de manera que, esdevinguda inútil, la van deixar abandonada a la platja els mariners.



El meu company i jo, després d'haver passejat una estoneta, vàrem buscar un lloc a propòsit per clavar-nos la virosta.



Encara feia sol i com que no hi havia arbres, ens vàrem asseure al darrera de la bóta.

Ja el pollastre rostit i les sardines de Nantes havien experimentat assalts formidables, ja l'ampolla o millor dit ampolles havien sofert grosses sangnies, quan vàrem sentir un bram.

Cada vegada que el recordo, la pell se'm torna de gallina. El qui l'ha sentit no el pot oblidar mai, i el qui no l'ha sentit, no se'n pot formar una idea.

El capità, fent un brinc, que haguera fet honor a la mona més àgil de Tetuan, sols va tenir temps per dir-me: —ànim, company!

Jo, encara que mal m'està de dir-ho, no m'he distingit mai com a gimnàstic; però vaig fer la segona part del brinc del capità, quan se'ns presentà la terrible causa del nostre espant, en forma d'un enorme

tigre de Bengala.

Heu's aquí tots tres cara a cara i sols una bóta per separar-nos. Ben segur que cap dels tres s'havia vist mai en aquella situació.



Figureu-vos per un moment que sou un dels actors del drama i confessareu que la broma era una mica pesada.

Més de dues hores vàrem estar donant voltes per la bóta i ja les cames ens començaven de fer figa.

L'única cosa que ens aconsolava una mica, era de creure que en adonar-se el tigre de les provisions que hi havia escampades per terra ens donaria temps de prendre una determinació; però el maleït animal estava decidit a menjar-nos de viu en viu, encara

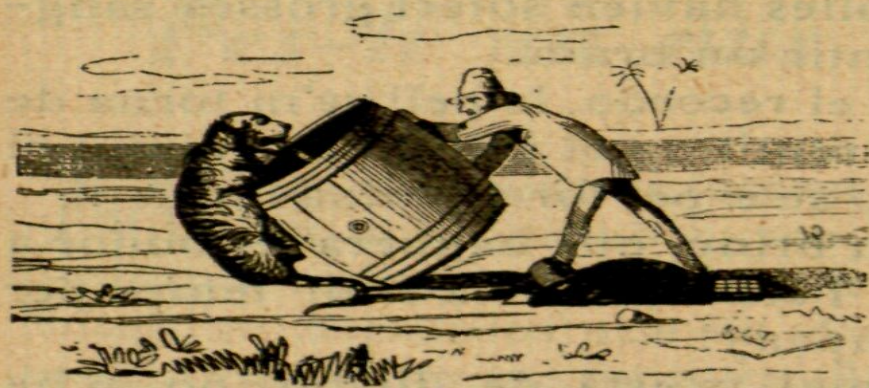


que per això hagués tingut d'esperar-se una setmana.

El nostre ànim s'anava acabant. El capità va confessar després que mai s'havia vist tan atrapat. Penseu com havia d'estar jo, pobre de mi!

Per últim, el tigre va perdre la paciència i en enfilem-se a la bóta, se li va decantar de manera que amb una petita empenta que hi va donar el capità, va tancar el tigre, com un ou a dins d'un cubilet.

Tot això, jo ho vaig saber després, perquè en veure saltar el tigre vaig deixar-me anar en terra comptant que ja era mort.



El capità, molt lluny d'això, va tenir prou serenitat per enfilem-se a dalt de la bóta i em va cridar perquè fes el mateix.

Al cap d'una estoneta vàrem comprendre que no havíem avançat res, perquè no podíem abandonar la bóta i per tant era impossible de posar-nos en comunicació amb els nostres companys.

S'anava fent fosc i a mida que s'anava ponent el sol, s'anaven ponent també les esperances de poder rebre socors.

El capità, després d'haver-se dat una palmada al front, va ajupir-se amb molta precaució i al cap d'una estona va treure pel forat de la bóta la cua del tigre.

Es clar que mentre conseguís-sim de tenir la bóta entre el tigre i nosaltres, no havíem de tenir por de res; però la qüestió era poder tornar a bord, abans de fer-se nit.

Nosaltres, imaginant que tindríem prou força entre tots dos, per arrossegar la bèstia, vàrem baixar





amb molt de compte tenint la cua ben amarada.

Encara que el tigre no podia fer ús sinó de les potes del davant, tenia molta més força que nosaltres i ens feia caminar cap a l'interior a desgrat dels nostres esforços.

Deixar anar la cua? Déu ens en guard!

Començàvem ja de sentir els crits d'altres feres.

Jo ja havia dit més d'una dotzena d'actes de contrició.

Vaig prometre a la Mare de Déu de Montserrat un ciri del gruix de la cua del tigre i de la llargària del capità si escapàvem vius d'aquella aventura.

Déu, a l'últim, compadint-se de nosaltres, va inspirar el capità. No n'hi havia prou de concebir-ho, la dificultat estava a executar-ho.

El capità volia fer un nus a la cua del tigre; però com que ens feia anar de pressa, ens era impossible de posar en planta un pensament que ha immortalitzat el seu autor.

Per últim, en passar per un bosc o millor per un tros de garrigot, vàrem aprofitar l'ocasió per fer aquesta maniobra.

Era aquest moment per nosaltres crític i solemne.

Si es desfà el nus, un de nosaltres, o millor tots dos, pagàvem amb la vida la nostra turpitud.

Després d'examinar-lo i tornar-lo a examinar, el capità el va dar per segur. Deixem anar la cua bo i cridant com uns desesperats i tirant pedres a la bóta per espantar la bèstia, fins que a l'últim la vàrem perdre de vista.

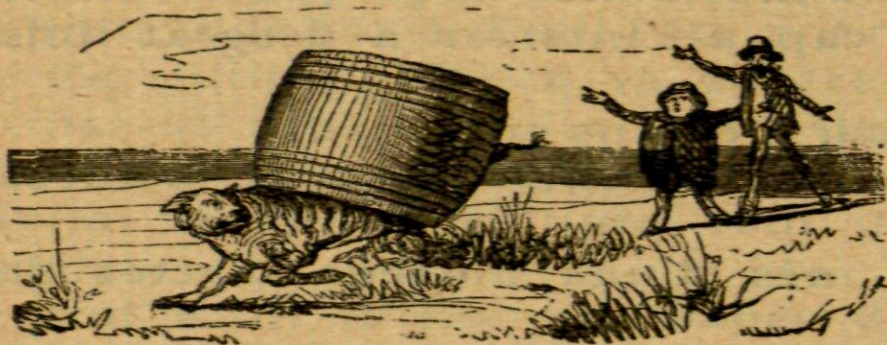
Després d'haver donat gràcies a Déu, vàrem reunir-nos amb els nostres companys que no haurien donat crèdit a les nostres paraules, si no





haguessin vist alguns pèls de tigre enganxats a les nostres mans.

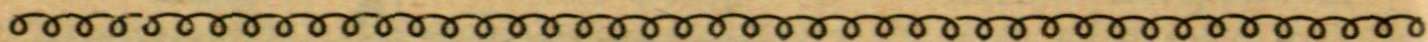
Convençuts de la veritat de l'aventura, varen felicitar el capità pel seu valor i presència d'ànim.



Jo vaig estar malalt més de dos anys.

Desvariejava tot sovint i l'única manera d'assossegarme era lligant una corda al peu del llit i tirant jo amb les mans l'altre cap, figurant-me que era la cua del tigre!

NOTA.—Amb aquest graciós article s'inaugurava el cèlebre periòdic «Un tros de paper», el dia 16 d'abril del 1861, del qual el reproduïm, amb els mateixos gravats que l'iHustren.



DESCANS

(Nota pictòrica del natural, per Llorenç Brunet).



# *Evocant la personalitat de Guimerà*

**S**EMBLA ahir, i ja han transcorregut tretze anys de la mort de l'immortal poeta i dramaturg. Sembla ahir que Catalunya sencera s'endolava per la desaparició d'un dels seus fills predilectes. Avui, després dels anys transcorreguts, aquell home il·lustre és recordat solament per un nombre reduït de catalans autèntics, per un nombre reduït d'amants de la literatura nostrada.

Erem, llavors, un infant, i encara guardem ben vives dins la nostra memòria les impressions d'aquells moments dolorosos per a les nostres lletres i per a la nostra Pàtria. Encara veiem aquella multitud compacta que seguia darrera el fèretre de Guimerà. Naturalment que les circumstàncies polítiques d'aquelles èpoques impulsaven el poble a la demostració del seu esperit catalanesc, i aquell acte era un motiu més que suficient per a fer-ho.

Però, de la devoció que demostraren per un dels puntals més fermes del nostre esperit patriòtic i per un dels literats més destacats de la nostra terra, què els en queda? Desgraciadament, molt poca cosa. El temps ha esborrat de llur pensa aquella imatge viva i solament els queda una figura vaga. Per a ells, Guimerà no és més que una figura decorativa a la qual no s'ha de concedir cap importància.

Però nosaltres, conscients del nostre deure, no podem —de cap manera—, deixar adormida dins la nostra memòria la personalitat de Guimerà. Ens empeny la dignitat de catalans autèntics i de fervorosos amants de la literatura.

Guimerà, en les seves poesies, té una força, una vigoria, poc acostumada en els nostres poetes, i al mateix temps és minuciós, detallista. Proves paleses són «Indíbil i Mandoni», «Cleopatra», «Lo cap de Josep Moragas», «Poblet»..., poesies que ens fan viure intensament les escenes que descriuen. Nos-



altres també trobem en l'obra poètica de Guimerà un veritable lirisme. No en va Josep Ixart —el crític eminent— ens diu en el pròleg del primer llibre de poemes d'Angel Guimerà, que «lo millor poeta líric entre nosaltres va ser Guimerà».

¿I què direm de Guimerà dramaturg? Angel Guimerà, contemporani de Frederic Soler —veritable fundador del teatre català— es creà prompte una personalitat inconfusible. Les obres de Guimerà elevaren el to del nostre teatre i assenyalant-li noves orientacions, li obriren de bat a bat els camins desconeguts que l'acreditaven cada dia més. Els personatges de les obres guimerianes, tantost feréstecs com tendres, tenen al fons un alt sentit d'humanitat que dominen el nostre esperit i el fan seguir per les rutes que li marquen. Per això la majoria dels personatges guimerians s'han popularitzat.

Els drames de Guimerà no quedaren tancats en el cercle reduït de la nostra terra, sinó que per mitjà de les traduccions eren expandits arreu del món, i arreu del món obtenien èxits esclatants.

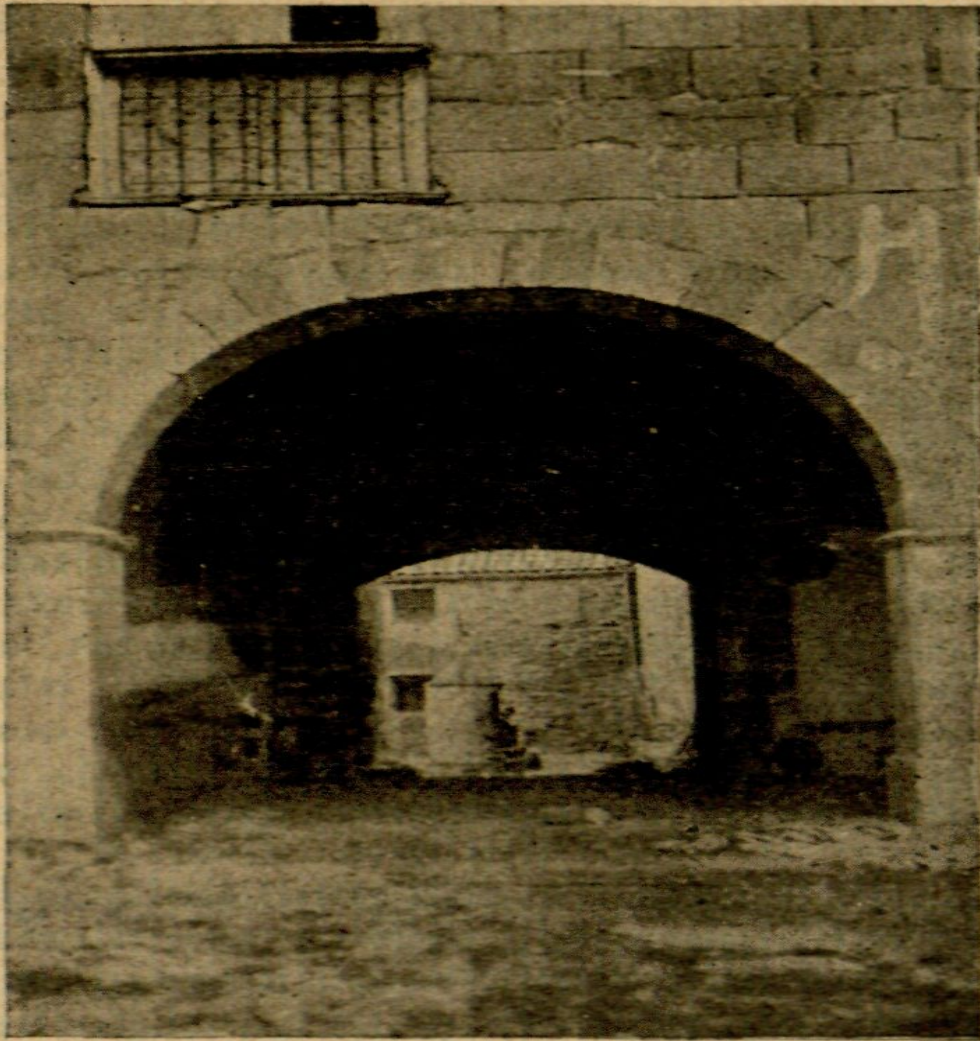
I ara bé, amics meus, ¿és possible que a un home que ha treballat tant i tant per l'engrandiment de la nostra Catalunya, se li negui la glorificació que mereix? Guimerà fou un model de patriotes. Recordem que un amic poeta ens deia que no deuria existir cap català, cap amant de Catalunya, que desconegués els seus magnífics discursos aplegats sota el títol de «Cants a la Pàtria». I ens preguntem: són molts els qui els coneixen? La resposta ha d'ésser, desgraciadament, negativa.

Barcelona, que ha dedicat monuments a persones de relativa importància, no s'ha recordat encara que Guimerà en fou ciutadà modèlic, i que li oferí dies de glòria perenne. Es vergonyós, amics, i és per això que nosaltres, des d'aquestes pàgines, alcem el nostre clam amb tot l'entusiasme, i fem vots perquè el monument que tantes vegades s'ha projectat, sigui, a no tardar, una esplèndida realització.

MANUEL SERRAT I PUIG.

UAB  
Biblioteca de Comunicació  
i Hemeroteca General





*Terres d'Aragó.* - Entrada d'una casa ben aragonesa. La porxada; el fons ben rústec, com el caràcter «manyó».

## *Un català per terres aragoneses*

III

L'ESPORT

**S**OM a Alcanyis, encara. Amb l'aragonès que hem esmentat en la crònica anterior, hem anat descobrint totes les belleses de la ciutat de les contrades terolanes. Hem estat al castell; o el que d'ell queda. Hem estat a l'església de la Collegiata —avui dia convertida en Economat del Municipi. Hem vist Biblioteques que el poble desconeixia fins ara. Hem resseguit bona part del riu Guadalope. També hem estat a la plaça de braus —una plaça de braus que,



no cal dir-ho, ens ha semblat extemporània pel poc que diu en favor de la civilització. I hem estat —el nostre amic és un fervent admirador de l'esport, sobretot del fútbol— al camp del «Joventut Alcanyicana».

Es un camp que impressiona al que el veu per primera vegada. Es troba fora de la localitat, sobre d'un montijol ben isolat de les altres muntanyes, dominant el poble i les hortes. I de peus en el seu ostensible desnivell, anem escoltant, atents, la influència catalana en l'esport del Baix Aragó.

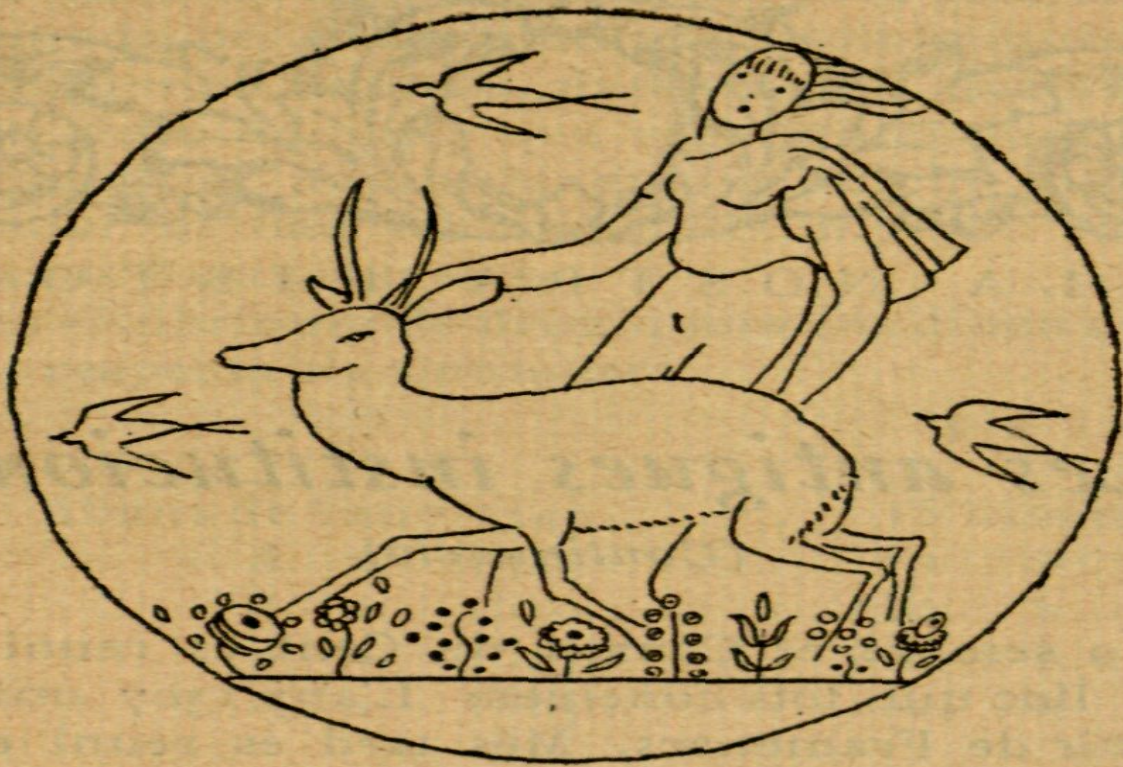
De Calaceit per amunt, passant per Valdetormo i acabant al mateix Alcanyic, tots els Clubs esportius tenien formada una espècie de Federació que era el punt d'on arrencava l'ofensiva amb les altres entitats similars, de Calanda cap a Calamocho (Calanda és la primera població després d'aquesta ciutat, anant cap a Montalban). Tots els partits de fútbol, o qualsevol altre festival esportiu que se celebrés contra una d'aquestes localitats de la banda nord, més que celebrar-se s'havia de *lamentar*. Quan no el públic, els jugadors, la festa acabava com el Rosari de l'Aurora. I això, aquest antagonisme que prometia arribar a l'extralimitació, motivà que l'embrionària Federació, que n'anomenaren baix aragonesa-gandesana, decidís no prendre part en el torneig de la «província» de Terol, i en canvi s'abocaren de ple a l'organització d'un campionat entre els Clubs que integraven aquesta semi-illegal confederació.

Aquí cal remarcar la influència de Catalunya, o d'una part de la nostra terra, en l'esport d'una altra part d'Aragó. En el torneig preparat, que no s'arribà a efectuar, hi trobem clubs d'aquelles poblacions on hi ha un llenguatge mixtificat, i d'altres de Gandesa i pobles de la vegueria tortosina.

Ara ja no cal això. El Baix Aragó viu per a la guerra, i l'esport queda per a temps millors. A més, pensar en picabaralles per qüestions esportives no s'adiria amb els nous temps. Però, això i tot, ara, si algun partit de fútbol s'arriba a celebrar —i qui diu un partit de fútbol és dir un altre acte esportiu qualsevol—, els catalans també hi figuren. Per tant, un altre botó de mostra de la proximitat entre catalans i aragonesos, si no pel caràcter, almenys pels seus desigs irrevocables de germanor entre dos pobles de vida lliure.

JOAQUIM GRAU LATORRE.





## *Nit d'argent*

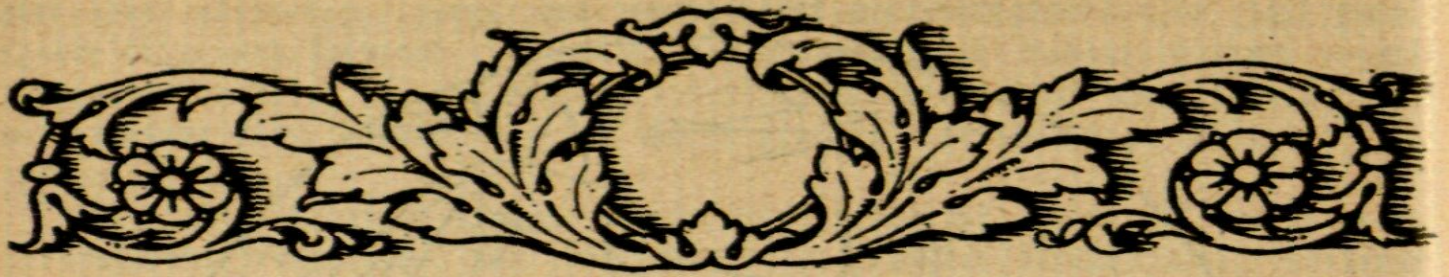
**A** l'hora dolça i silent  
la Lluna cobreix d'argent  
tots els recons de la vila  
i s'escorra el fi corrent  
de la riera tranquil·la.

Dintre l'indret més pregon,  
on l'aigua poruga es fon,  
una parella festeja  
que ha vingut hom no sap d'on  
i fa al desamor enveja.

A l'hora dolça i silent  
la Lluna cobreix d'argent  
tot el rostre de l'aimada...  
I l'Amor va romrient  
pel poder de sa besada...

GUERAU MUTGÉ I SAURÍ.





DE LA NOSTRA HISTORIA

## *Les antigues institucions*

(Continuació)

**N**o sempre el Consell de Cent es reuní en el lloc que tots coneixem. L'any 1307 utilitzà el Monestir de Framenors. Més tard es reuní en una casa apropiada dintre del Monestir de Santa Caterina (any 1351), però en 7 d'octubre del 1369 s'acordà no tenir que recórrer més a «predicadors», pensant-se en adquirir casa pròpia, i en 5 de març del 1372 fou pres, pels Consellers, l'acord d'apropiar-se la casa d'En Rovira, bastint-la seguidament, i posant-hi el Saló de Cent, en 1373.

Després es succeïren les ampliacions per adquisició de cases properes, en els anys 1367, 1373 i 1398, fins als nostres dies.

En 1845, la influència modernista va fer que l'arquitecte Mas i Vila imposés llur criteri reformista, construint l'actual façana de la Plaça de la República, d'estil Renaixement, desapareguent la unitat que caracteritzava l'antic edifici, d'un gòtic català de gran riquesa.

Enderrocada en 1868 l'antiga església de Sant Miquel, el lloc serví per ampliar la Casa de la Ciutat.

Es de gran importància la façana gòtica que dona front al carrer de la Ciutat, que data de l'Edat Medieval.

El Saló de Cent on s'hi reunien els Consellers de Barcelona és d'estil gòtic català; mideix 30 metres de llarg per 14 d'ample. El sostre se sosté per tres arcs de mig punt.



La porta del Saló de Cent, des de la galeria gòtica, és formada per dues columnes salomòniques torçades, amb rics capitells, damunt dels quals hi descansen dues figuretes que representen la Justícia i la Prudència, havent-hi enmig l'escut català. En el llindar hi han les inicials S. B., que volen dir «SENATUS BARCINONENSIS».

Les «Rúbriques de Bruniquer» ens diuen quelcom curiós respecte els Consellers:

Salaris:

Abans de l'any	1349 . . . .	15 lliures
A »	1349 . . . .	60 »
» »	1530 . . . .	150 »
» »	1547 . . . .	200 »
» »	1563 . . . .	250 »

A mitjans del segle xvii es retribuïa els Consellers del Consell de Cent amb sis rals, i amb aquell salari, com Consellers, s'obligaven a «*vestir vestidures cumplides de drap de color, ab peucs vayres en les gramalles y que haguessen a tenir cavalcadura y que no poguessen pendre, per sí ni per muller ni altre, encara que fos cosa de menjar*».

En resum, l'esplendorositat del nostre Consell de Cent (que desaparegué quan caigué Barcelona l'11 de setembre del 1714) fou deguda, més que a res, a l'admissió en la seva sina dels Cossos Gremials, els quals hi posaren homes honrats i ciutadans que sabien conèixer la vàlua d'una ciutat curulla de privilegis i prerrogatives independents, com gaudia Barcelona.

I tanta nomenada tingué el nostre Consell de Cent, organisme municipal al servei del poble i servit pel poble, que la noblesa, aquella noblesa gòtica plena d'alts i orgullosos imperatius, aspirà a ésser inclosa, amb els menestrals, en el Consell de Cent, pels destins i supremes honors del govern polític que continuà a Barcelona per espai de cinc anys, baix un esperit eminentment demòcrata.

I aquella potencialitat, aquella germanor, aquella ambició de promoure els augments de la prosperitat colectiva, fou deguda al govern municipal i polític



que es sabé donar Barcelona, dipositant en mans dels seus patriòtics artesans, comerciants i ciutadans, tota la confiança i la fe absoluta de la seva honradesa...

## LA GENERALITAT DE CATALUNYA

Amb tota seguretat podem afirmar que no seran molts els catalans que coneguin el procés de l'origen del que avui ha esdevingut primer organisme de Catalunya.

La Generalitat de Catalunya que tots hem conegut, per llur funcionament intern, i potser i tot extern, no és pas la fidel reproducció de l'antiga Generalitat que es conegué segles enrera.

Avui dia la Generalitat és el cervell de la nació catalana. Els consellers o ministres, responen al Parlament de llur actuació. El Parlament està compost de diputats escollits pel poble, en eleccions.

Abans, no. La diferència entre una i altra organització ja la fa notar l'eximi historiador Rovira i Virgili, del qual reproduïm els curiosos detalls que segueixen:

L'origen històric de la Generalitat de Catalunya el trobem en la comissió que nomenaven les Corts Catalanes, en acabar llurs tasques, per tal de recaptar certes quantitats destinades al monarca o a les seves empreses.

En temps del comte-rei Pere III el Cerimoniós o el del Punyalet (anys 1335-1387), la dita comissió-junta, de caràcter econòmic i especialment recaptatori, esdevingué permanent. Prevalgué el nom de Diputació del General o de la Generalitat. Més endavant les seves facultats, al principi només econòmiques, foren augmentades amb diverses i importants facultats polítiques, que convertiren aquell organisme en la representació permanent del poble de Catalunya.

De primer, amb el nom de General o Generalitat es designava la totalitat de la terra catalana. Dir Generalitat de Catalunya, era dir el conjunt del nostre poble.

Després s'aplicà el mateix nom a la representació legal de la terra, o sigui a les Corts Catalanes, i clar,



la junta o comissió de les Corts prengué el mateix nom: Diputació del General o de la Generalitat. Succeí, però, que després, per abreujar el nom, hom digué simplement Generalitat. Cal distingir, doncs, la Generalitat com a conjunt dels Braços del vell Principat de Catalunya, i la Generalitat com a junta o comissió permanent. En aquest darrer sentit, la denominació més pròpia i més clara és la de Diputació del General o de la Generalitat.

A la primeria (segle XIV), la Diputació del General era nomenada per les Corts, i el seu comès durava fins les Corts propvinents.

El nombre de diputats varià. Fou de vuit, de sis, de quatre, i les Corts de Cervera, l'any 1359, el reduïren a tres. No cal dir que de cada Braç n'hi havia, almenys, un, que els representava dintre de la comissió. A l'establir-se que fossin només tres, es disposà taxativament que per cada Braç n'hi hagués un.

L'any 1413, regnant Ferran I, les Corts decidiren que el càrrec de diputat fos triennal, i que fossin ajuntats als tres diputats, tres oïdors de comptes. El trienni acabava el darrer dia de juliol, i els nous elegits començaven a exercir llur càrrec el dia primer d'agost.

Un mes abans de la fi del trienni, els diputats i oïdors s'havien de reunir per a designar els del trienni següent.

Els diputats i oïdors sortints elegien per majoria absoluta els entrants, un per un: primer el del Braç eclesiàstic; després el militar o de la noblesa, i, finalment, el del Braç municipal o popular.

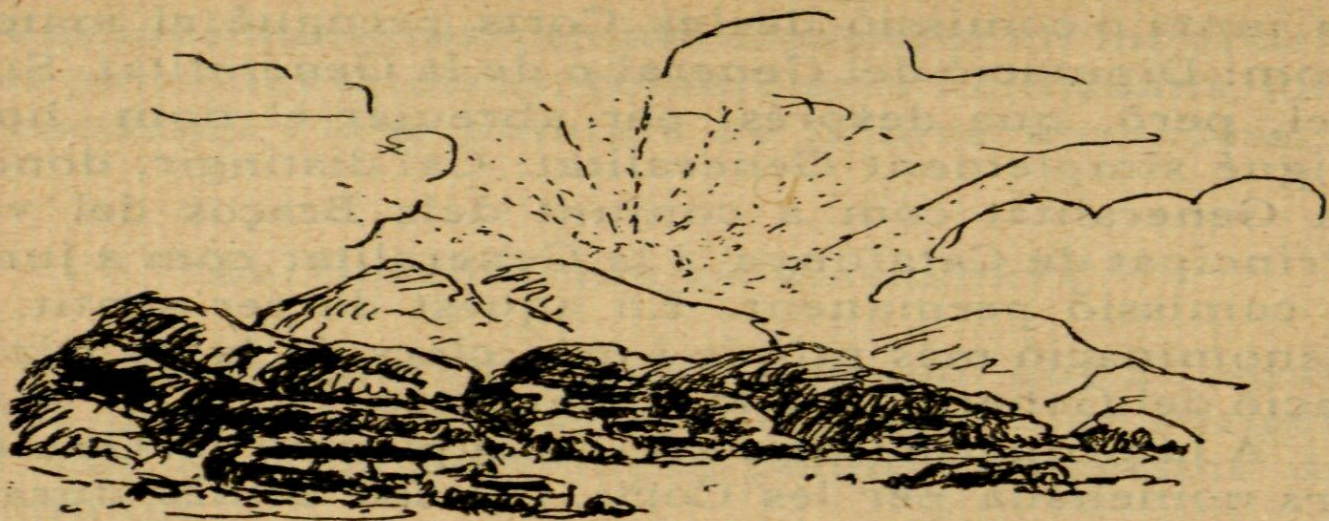
L'any 1454 fou canviada per les Corts la forma d'elecció. Aleshores s'establí una barreja d'elecció i d'insaculació. Cada un dels diputats i oïdors proposava un nom per a cada un dels càrrecs, i la sort decidia entre els proposats.

RAMON BOTEY I OROBITG.

(De «Amics del Folklore de Catalunya»).

(Seguirà).





# *Les muntanyes de Catalunya*

XXXVII

LA POBLA DE LILLET

I

**L'**itinerari que descrivim és molt interessant; es travessen extensos plans de pastura i reconades delicioses del Llobregat; en fi, és una excursió completa.

Per a disfrutar de la més bella natura, es seguirà el camí de Núria a La Pobla de Lillet, encara que l'itinerari s'hagi de portar en varies jornades —el més recomanable—, ja que amb elles es gaudeix amb molta intensitat de les emocions més intenses que hom pugui imaginar-se, ja que es recorre tot el cim de carena pirenenca del Puigmal al Puigllançada.

Així és que anirem fins a Núria, pels camins ja sobrerament esmentats en aquestes pàgines, i d'aquí cap el pas dels Lladres\*; un cop a aquest indret, anirem planejant vers al O. S. O., per anar a trobar el llom de la serra de Gorra Blanch, deixant a la dreta, al fons, la vall del riu Feiton o de Vallsabollera.

Fem un recorregut, seguit de bonics planells, tots ells esglaonats i molt atapeïts de glebatge, amb pasturatges esplèndids, dominant-se en tot el curs extensos panorames i vistes delicioses d'alegre i dilatidíssim espai. L'herbei atapeït que cobreix el camí, i esborra

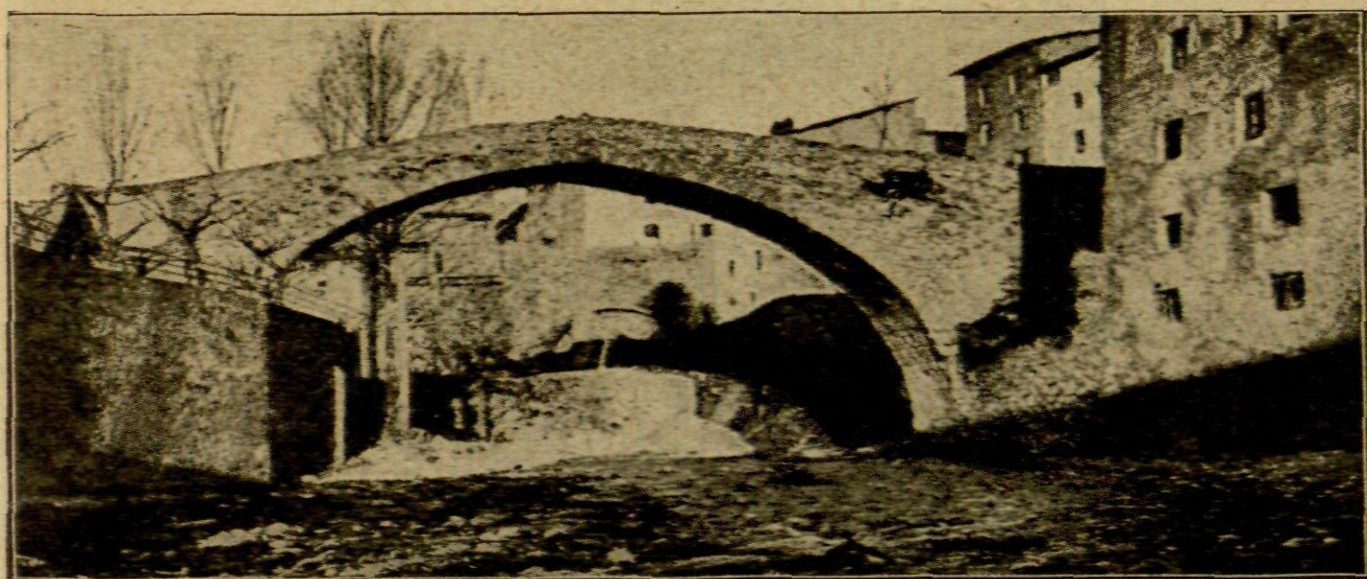
\* Vegi's CURIOSITATS DE CATALUNYA, vol. II, pàg. 402, la descripció del Puigmal.



gairebé totalment, i per aquest motiu cal decantar-nos sempre, seguint el traçat de la frontera, vers el costat de França.

La Serra de Gorra Blanch, que forma una ratlla divisòria, va des del costat del Pas dels Lladres, dret al Pla de les Salines, i vessa totes les seves pures aigües al Segre, per llevant, i per ponent, en quantitat més inferior, al Fresser, pel Rigart.

Tots aquests indrets fronterissos són més magnífics del que hom imagina, perquè en les altituds en què



El pont esvelt de La Pobla de Lillet.

ens trobem, veiem tota la magnificència de la nostra Pàtria, amb les seves belles i extenses muralles naturals i enormes que la circumden. L'horitzó ratlla al Nord una molt bella tirada de muntanyes, des de la Serra de Madres a llevant, els cims enlairats del Pallars a ponent, seguint pels massissos accidentats de la carena; el Puig Perich, el Carlit, el Puig Pedrós i Andorra, es destaquen amb una intensitat sorprendora.

D'aquesta serra, i en forta baixada, ens dirigim cap el Pla de les Salines, que s'allarguen avall en amples graonades. Aquest Pla, el de les Salines de Dalt, està a 2,273 metres d'altitud. Es el més extens de tots aquests plans de pastura; es troba al mateix lloc de la serra, entre ambdues vessants d'aigües; forma límit natural entre Espanya i França.



A l'estiuada, s'hi veu la visió muntanyenca més pura; tota mena de bestiar pastura per aquests plans coberts d'herba verdosa i fresca, molt ufanosa i estimada pel bestiar que es revolca per terra com volent fugir de la calor intensa que hi produeixen els aixelebrats raigs del sol, mentre els pastors, recolzats als arbres, o mig amagats en les mates espesses que poblen aquests plans, deixen sentir llurs flabiols, que



Dona d'aquestes terres.

entonen cançons populars, que a nosaltres, de sentir-les, se'ns emociona l'ànima, i pensem... pensem amb la llibertat que disfruten, amb les alegries que senten, allunyats de tota civilització, tenint per company a un gos, a una bèstia, que en la major part dels casos és més humanitària que moltes persones, i té un tracte tan bo com el mateix pastor. Per què? Perquè és imprescindible; ell, millor que no ningú, amb la seva arrogant estructura, vigila el bestiar que pastura, mentre el pastor ens delecta amb els sons deliciosos del flabiol, que fa sortir d'ell les notes melodioses d'una cançó muntanyenca, suau, comprensiva, ale-



gre, plena d'optimisme, de vida, airosa i fins romàntica. ¡Que en surten de coses delicioses, i notes boniques, d'aquell trosset de fusta! I el pagès, humil, sense donar-hi cap importància, va descabdellant un recull de cançons, cada una més popular i més joiosa; i, ¿sabeu, vosaltres, quina va tocar-nos? La Santa Espina. Amb quin ritme l'anava fent sonar, amb quina energia sortia aquell «Som i serem gent catalana», que, un cop acabada, tots estàvem neguitosos, amb els ulls humits i els punys closos, i ell, per única resposta, ens entonava els sons magistrals dels «Segadors»; i talment semblava que fins les ovelles, els bous, les vaques, les eugues... i el gos, compreguessin aquella música, que és el nostre esperit. I, em voleu creure? Uns pastors de nacionalitat francesa entonaven també les nostres cançons, que havien après al costat d'aquell pastor, d'aquell home oblidat, anònim, i més patriota de sentits que molts que es diuen catalans.

I aquell home, aquell símbol, ens mena un tros de camí, ens acompanya, ens guia, i podem veure la seva cara; ell, és aspre, arrogant, torrat del sol, posat enèrgic, i amb calces de vellut, espadenyas mig estripades, i el cap cobert amb una vella barretina, i un cop ens ha senyalat el camí a seguir, ens acomiadem d'ell amb una forta encaixada, i amb la seva veu aspra, de la seva boca grofolluda, ens diu: Avant!

Anant davallant, podem fruit d'una extensa vista panoràmica molt alegre sobre la Cerdanya i tot el circuit de muntanyes que la volten.

El seguit de plans des de la Serra de Gorra Blanch en avall, agafa una extensió d'unes dues hores, i la seva amplada, de més d'un quilòmetre, l'atruvessem de llarg a llarg, pel bell mig de la planada.

En arribar a l'extrem inferior del pla, es baixa pel llom de la muntanya, seguint les suaus ondulacions de la serra, fins arribar al Pla de les Salines de baix, de 2,234 metres d'altitud.

(Continuarà).

J. NADAL

**UAB**  
Biblioteca de Comunicació  
i Hemeroteca General



## *Conflicte entre batlles*

**H**i ha batlles que no tenen altra missió que crear conflictes; això passà en els anys 1498 i 1499, que el batlle de Mataró, excedint-se en la seva jurisdicció, féu intromissió al veí lloc de Caldes d'Estrach; sembla que la causa fou deguda al joc; pel que es veu, això ha estat cosa de tots els temps; sempre hi han hagut homes aficionats a fer malbé el seu i el dels altres, i això passava a l'acabar el segle xv.

En l'any 1498, l'alcalde de Mataró penyora a un subjecte per haver jugat en el lloc d'Estrach i el batlle d'aquell lloc recorregué contra tal intromissió als Consellers de la ciutat de Barcelona perquè posesin fi a tan gran abús; sembla, però, que el batlle de Mataró no es deixà sermonar pels honorables consellers de Barcelona, i a l'any següent del 1499 es permeté fer una detenció pel mateix objecte, el qual exasperà novament al batlle de Caldetes que de nou acudí als Consellers de Barcelona que, com a superiors que eren, possessin remei al fet, perquè no pogués ésser repetit; llavors intervingueren els de Barcelona amb més eficàcia i es resolgueren les diferències entre els dos llocs, sense perjudici de fer després el que millor convingués als mataronins, per ésser aquests més forts, degut als pocs veïns amb què comptava la Quadra d'Estach o Caldes d'Estrach.

Fos com fos, els conflictes jurisdiccionals eren freqüents en aquell temps, i, sobretot, crida l'atenció que el joc fos qui els promogués.

JOSEP.



*¿Què és això?*

¿Una cosa que com més s'allarga, més s'escursa?

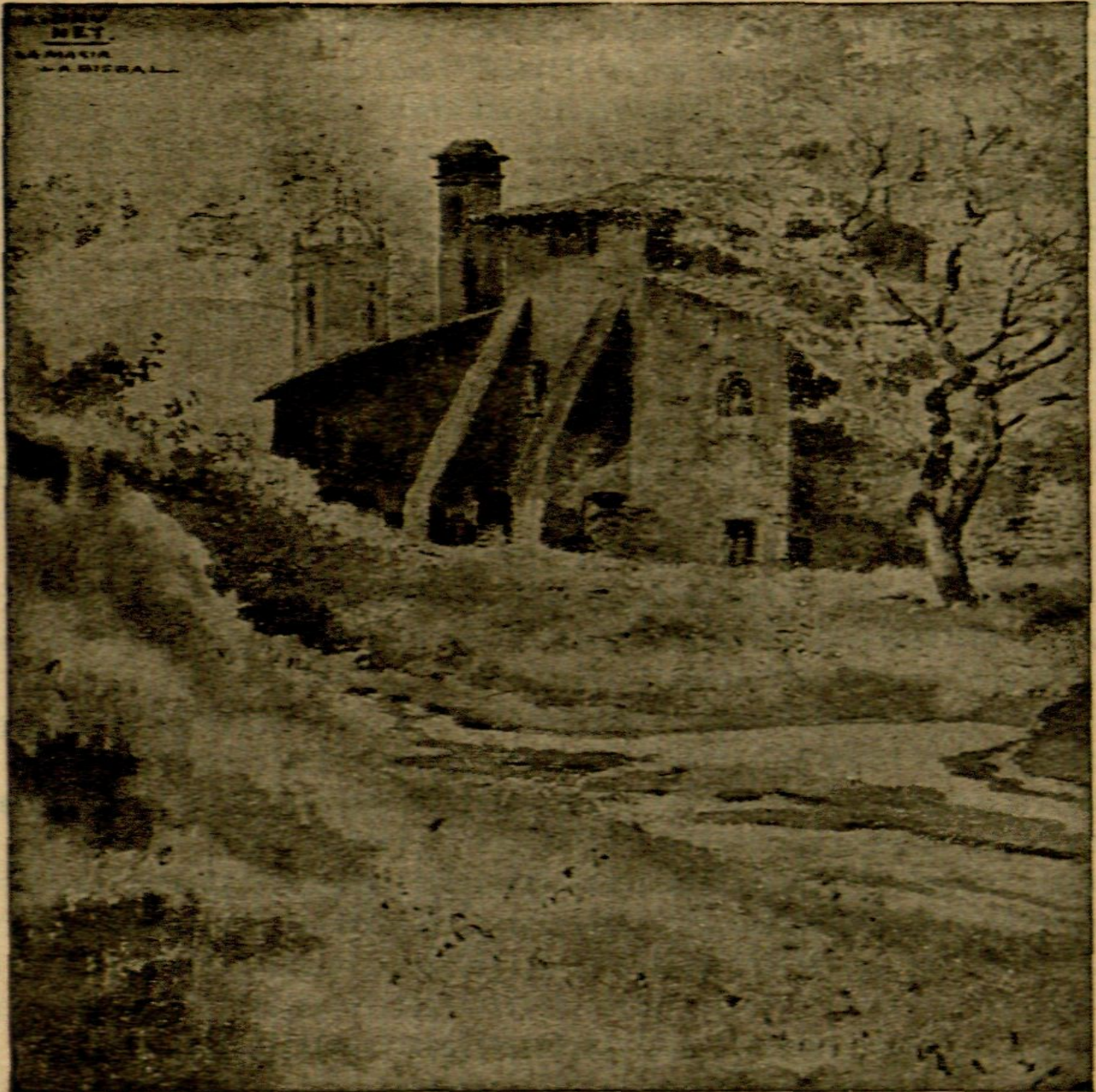
*La vida*  
Associació i Hemeroteca General

Com més n'hi ha, menys pesen.

*Els forats.*



DE LA COL·LECCIÓ D'AQUAREL·LES  
CATALANES



Típica masia de La Bisbal (Girona).

*(Nota pictòrica del natural,  
per Llorenç Brunet).*

UNB  
Biblioteca de Comunicació  
Hemeroteca General



## *Manuel Ribot i Serra*

**E**N Manuel Ribot i Serra, gran escriptor i poeta, durant el temps de la seva època fou la més alta representació de la vida intel·lectual de Sabadell, la seva ciutat nadiua. Nasqué el dia 21 de març de l'any 1859. Fill d'un modest industrial del carrer de la Salut, els seus pares, a l'edat de 10 anys, el col·locaren d'aprenent a la seva antiga casa comercial coneguda en aquell temps per la botiga de *cal capeta*, la qual existeix encara a la cantonada del Raval de Fora, regida per altres comerciants.

De petit sentia una forta vocació a les lletres pàtries; per això la seva cultura fou filla d'una gran força de voluntat i d'un veritable entusiasme per a l'estudi; amb el seu esforç aconseguí que fos conegut i considerat, de molt jove, entre els homes de lletres de Catalunya. Obtingué un envejable nom dintre la poesia lírica, i d'una manera especial en l'immens camp del periodisme.

En la «Revista Popular», que dirigia el gran apologeta Dr. Sardà i Salvany, hi col·laborà en Ribot, en la seva juvenesa, en la qual es publicaren notables treballs seus.

A més de les seves grans qualitats literàries, posseïa rellevants condicions de rapsoda; es guanyà el dictat de «lector pulcre», ja que estava dotat d'una formosa i ben timbrada veu i d'una dicció impecable, que li havien valgut moltes ovacions.

En concursos literaris, obtingué nombrosíssims premis; en les festes floralesques, de les quals n'era un fervent partidari, hi havia obtingut dos premis extraordinaris i dos accèssits, i n'havia estat mantenedor en el Consistori del 1905 i 1916.

Un lloc preeminent tenia guanyat en Ribot i Serra, entre els poetes lírics i en el gènere humorístic; així ho hem trobat en els treballs «Rosella», «Els Nàufregs», «La Puntaire».

«La Puntaire», aquesta poesia tan popular, fou



de les més inspirades i la que ha estat més familiaritzada a la nostra terra; no s'equivocà en el formidable elogi que féu el gran poeta català mossèn Jacint Verdaguer, dient que «La Puntaire» era una de les composicions que més arribaven en el fons del cor humà.

En Ribot i Serra la llegí un dia a Arenys de Mar, convertida en balada dramàtica, en tres actes, a Josep M.<sup>a</sup> Arnau, Frederic Soler i Josep Feliu i Codina. L'èxit fou extraordinari; tots li auguraren un gran triomf i en Soler, per comprometre'l a estrenar-la, l'anuncià en els cartells de Romea. Ni així aconseguiren decidir-lo.

De les seves composicions que meresqueren l'honor de traduir-se, remarquem l'esmentada «Rossella», que en Núñez de Arce va donar en un volum dels seus poemes, traduïda al castellà.

En la seva producció literària també hi trobem «Els xavos», «Els Jornalers», «Els dos cavalls», que són veritables models del seu gènere. Tenia publicades diverses col·leccions, com són: «Idil·lis i Balades», «La Verge de la Salut», «La Llegenda dels Dolors», «Garbuix», i altres. La benemèrita «Biblioteca Sabadellenca» ha recollit en dos volums la producció més excelent del poeta sabadellenc, de les quals, un dels volums, amb el títol de «Poesies», fou editat com a complement dels actes d'homenatge que li tributà la «Lliga Regionalista», l'any 1925.

Gran entusiasme sentia en Ribot i Serra pel teatre; són tres les seves produccions: «La base quinta», «Un beneit del cabàs», «El Vectigal de la carn». No va deixar res més, perquè ell mateix deia: «El teatre m'espanta; potser és aquesta la meva única covardia». Les esmentades obres, encara figuren de tant en tant en els cartells de teatre, havent estat representades al Romea, amb gran èxit.

L'any 1882 fou nomenat Cronista-Arxiver de la ciutat de Sabadell; se'n féu mereixedor en el Certamen Literari, en el qual guanyà el premi de l'Excm. Ajuntament, pel seu treball titulat «Origen y progresos de Sabadell». El càrrec d'arxiver i cronista l'ostentà durant uns quaranta anys, desenyant-lo amb gran desinterès, fins que el despullaren



d'ell d'una manera injusta, un any abans de la seva mort, desconsideració que, trobant-lo vell i malalt alhora, el precipità al sepulcre; d'aquesta injustícia, va protestar-ne l'Associació de la Premsa, entitat fundada per en Ribot, i que en aquell temps ostentava la Presidència honorària.

La *Revista de Sabadell*, periòdic bisetmanal i que dos anys després es convertí en diari, la fundà l'any 1884 a l'edat de vint-i-dos anys; fou dels primers diaris de la ciutat; en ella hi hem trobat ben palesat l'afecte i el sentit del seu sabadellisme, com un deure cívic i per un sentiment de pietat, ho demostren les notes necrològiques que feia; això, tant era per a l'amic com pel que no ho era. Ribot i Serra, coneixedor perfecte dels nostres valors, les semblances que sortien de la seva ploma eren espontànies, càlides i justes. Era també un arxiu de l'anecdòtic sabadellenc.

També va publicar l'*Il·lustració Sabadellenca*, de gran format i esplèndida presentació, i una biblioteca d'autors catalans.

El que s'ha fet a Sabadell en cosa de mig segle ençà, hi portà el seu concurs; la seva principal tasca fou encaminada a formar un ambient artístic i literari; organitzà certàmens i fundà entitats que esmentem: Centre Català, Acadèmia de Belles Arts, Associació de la Premsa, Centre Excursionista del Vallès, Lliga Regionalista, Orfeó de Sabadell; també formava part d'altres institucions de cultura.

Els elements intel·lectuals de Sabadell, li feren una cordial demostració de simpatia, a en Ribot i Serra, fent-li ofrena d'un pergami afectuosíssim i de gran mèrit artístic, executat per l'Eudald Canibell, a finals de l'any 1911, quan fou anomenat acadèmic corresponent de la R. Acadèmia de Bones Lletres de Barcelona.

En les conferències donades en diverses entitats, obtenia, pels seus treballs llegits, èxits esclatants.

En la sessió inaugural de la làpida a honor d'En Fèlix Amat de Palou en el saló Consistori de Sabadell, acte celebrat per la festa major de l'any 1913, efectuat a iniciativa del «Centre Català», en Ribot s'encarregà de la biografia de l'egregi sabadellenc.



Era soci corresponsal de l'«Acadèmia de la Llengua Catalana», i en el «Círculo Sabadellés» hi exercí el càrrec de bibliotecari, i en la Caixa d'Estalvis de Sabadell, el de secretari; era tanta l'estima que tenia a aquesta prestigiosa institució, i que ell tant desitjava vivament que la Caixa d'Estalvis fes una biblioteca pública, que a la seva mort deixà a ella la seva magnífica biblioteca; això fou la base sòlida per la definitiva fundació de la superba Biblioteca pública que avui figura en un dels bells salons del Palau de l'Economia Popular.

Els companys més estimats d'en Ribot i Serra, tots ells de la benemèrita «Associació de la Premsa de Sabadell», en nomenar-lo president honorari van fer-li entrega d'un artístic pergami, que ell agrai moltíssim.

En l'any 1924, l'Excm. Ajuntament de Sabadell, acordà donar el nom de Ribot i Serra, vivent encara, a un carrer de la ciutat; això fou a proposta de la Comissió de representants d'entitats, en honor als seus mèrits, i per la seva actuació cívica, constant i exemplar.

Després d'una llarga i dolorosa malaltia, la mort el dugué al sepulcre el dia 21 de desembre de l'any 1925, a l'edat de 66 anys. Causà un gran sentiment general, que fou ben palès en l'acte del seu enterrament, al qual hi assistí una gran gernació i representacions de totes les classes socials de la ciutat i de les culturals de moltes ciutats i pobles de Catalunya.

FRANCESC GOSALBES I CASTAÑÉ.



## *Jocs de paraules*

«Un pinxo va dir a en Panxo: «—Vols que et punxi amb un punxó?»; i el Panxo va dir al pinxo: «—Punxa'm, però a la panxa no».

«Una boteta, tota rodoneta, té vi, vi té; té tap, tap té; té tap i tapó, tapó i tap té».





# Entreteniments Instructius

## LOGOGRIF NUMERIC

123456789	Ofici.
14338783	Ofici.
9454783	Ofici.
783894	Nom de dona.
58969	Riu català.
1635	Ocell.
414	Animal.
92	Nota musical.
9	Consonant.

## TARJA

**Toni i Mony Bonjut Dits**

Rec, set.

Mataró; Mnb.

Cal combinar degudament aquestes lletres de manera que es pugui llegir el nom corresponent a quatre muntanyes catalanes.

## CONVERSA

—Josep i Carme, on han anat a viure?

—Al carrer de Barcelona, que tu mateix has anomenat.

## AMBIDEXTRE

1 2 3 4	Poble català.
4 3 2 1	A les sabates.

## XARADA

*Tercera-quarta i cinquena,*  
riu català;

*prima-segona,* estança de reis;  
*segona-quarta,* decisió arbitral;

*cinquena-primerà,* raïm sense grans,

i el *total,* formós poble de Catalunya.

## Solucions als "Entreteniments Instructius"

publicats al núm. 73

Logogrif numèric: *Ginesta.*

Conversa: *Raves.*

Rombe: *C, ram, Ramon, cambrer, morir, Mer, r.*

Tarja: *Orfeó Gracienc, Balcells.*



**AQUEST NÚMERO HA PASSAT PER LA CENSURA**